

Digesta seu Pandectae, tomus II, liber XVI-XXXV, fragmenta selecta. Digesta neboli Pandekty, svazek II, kniha XVI-XXXV, vybrané části, red. Michal Skřejpek, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, Praha 2019, ISBN 978-80-246-4332-8, ss. 748

Przekłady tekstów źródłowych stanowią chyba już we wszystkich krajach, w których uprawia się prawo rzymskie jako dyscyplinę akademicką, jedną z podstawowych aktywności naukowych. Są ku temu przynajmniej dwa powody. Po pierwsze stopniowy zanik znajomości łaciny wśród młodych pokoleń, będący wynikiem wycofywania tego przedmiotu zarówno z nauczania na poziomie średnim, jak i akademickim, powoduje, że z dydaktycznego punktu widzenia niezbędna stała się praca na tekstach tłumaczonych. Oryginałami można się co najwyżej posiłkować. Z drugiej strony praca nad przekładem stanowi jeden z najtrudniejszych etapów pracy badawczej. Tłumaczenie jest zawsze podstawą interpretacji źródła. Dlatego prace translatorskie wywołują zwykle szeroką dyskusję naukową. Pozwalają też, o czym nie można zapominać, na rozwój naukowy samego badacza i jako takie powinny być docenianym elementem dorobku.

W polskim środowisku romanistycznym ogromne emocje budziły kolejne tomy przekładu *Digestów* justyniańskich przygotowywane przez zespół pod kierunkiem Tomasza Palmirskiego. Podobnego trudu podjęli się czescy badacze prawa rzymskiego. Recenzowany, drugi już tom przekładu *Digestów* pod redakcją Michala Skřejpka, jest dziełem z pewnością godnym uznania. Został on wydany w serii *Fontes iuris Romani*, w której, poza pierwszym tomem *Digestów*, obejmującym fragmenty ksiąg I-XV¹, ukazało się także tłumaczenie *Institucji* justyniańskich². Oba poprzednie

¹ *'Digesta seu Pandectae', tomus I, liber I-XV, fragmenta selecta. Digesta neboli Pandekty, svazek I, kniha I-XV, vybrané části*, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, Praha 2015, ISBN 978-80-246-3063-2.

² *'Iustiniani Institutiones', Justiniánské instituce*, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, Praha 2010, ISBN 978-80-246-1749-7.

tomy wraz z Michałem Skřejpkem przygotowywał nieżyjący już wybitny słowacki romanista Peter Blaho.

Zespół, który opracował czeski przekład fragmentów ksiąg XVI-XXXV *Digestów* składał się z trzech osób. Większość tekstów przetłumaczył sam Michał Skřejpek, drugi i trzeci tytuł księgi XXXV przełożył Radek Černoch, natomiast przygotowaniem tekstu łacińskiego i redakcją językową zajęła się Klára Žytková. Szkoda tylko, że nie podano informacji na temat wydania *Digestów*, z którego korzystano.

Całość wydało Wydawnictwo Uniwersytetu Karola w Pradze (Nakladatelství Karolinum), przy czym podkreślić należy staranność edycji: piękną oprawę, wyróżnienie tekstu łacińskiego kapitalikami, a także umieszczenie na końcu tomu indeksu nazw własnych, indeksu miejsc oraz indeksu rzeczowego.

Autorzy zdecydowali się na dokonanie przekładu jedynie niektórych tytułów ksiąg ujętych w recenzowanym tomie. Do takiego zabiegu mieli oczywiście pełne prawo, jednak czytelnika muszą zastanowić przyjęte kryteria. Dlaczego na przykład pominięto tytuł dotyczący kontraktu najmu (D. 19,2) albo pożyczki morskiej (D. 22,2)? Trudno to uzasadnić względami dydaktycznymi.

Przekład został opatrzony przypisami, w których Autorzy wyjaśniają niektóre terminy, podają informacje dotyczące osób i miejsc, odniesienia do innych źródeł czy opisy aktów i instytucji prawnych. Jest to zabieg bardzo zasadny i potrzebny.

Recenzowane tłumaczenie z pewnością stanie się nieodzowną pozycją na półkach czeskich romanistów, studentów prawa, a także praktyków i pasjonatów. Jest to dzieło monumentalne i bardzo cenne z dydaktycznego punktu widzenia. Cała seria *Fontes iuris Romani* zasługuje na kontynuację, zarówno w postaci przekładów kolejnych ksiąg *Digestów*, jak i innych tekstów źródłowych, od *Kodeksu* justyniańskiego poczynając.

Anna Tarwacka*

* Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.